

N:o 32.

Ank. till Riksd. Kansli den 27 Mars 1882, kl. 3 e. m.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om tillägg till 50 § Konkurslagen.

Vid nästlidet års riksdag väcktes inom Andra Kammaren af Herr G. Sälling en motion (N:o 134), hvaruti i anledning af ett åberopadt rättsfall, hvilket finnes omförmäldt uti Tidskrift för lagskipning m. m. 1879 ss. 12—17 samt uti Nytt Juridiskt Arkiv 1878, I, ss. 460—463, föreslogs, att då otydlighet i konkurslagens bestämmelser i åberopade rättsfall syntes vara till finnandes, Riksdagen måtte för sin del besluta ett tillägg till 50 § i konkurslagen »att, sedan gode män eller sysslomän blifvit utsedde och öfvertagit konkursboets samtliga tillgångar, vare gäldenär fri från så väl allt ansvar för sin afträdde egendom som ock från efterkraf för alla i konkursen bevakade fordringar, till så stort belopp, som motsvaras af den afträdde egendomens värde».

Samma års Lag-Utskott, dit motionen blef remitterad, hemställde i utlåtandet N:o 46, att Herr Sällings ifrågavarande motion icke måtte vinna Riksdagens bifall. Denna hemställan blef ock af Första Kammaren utan diskussion bifallen, men vid ärendets behandling inom Andra Kammaren beslöts, efter öfverläggning, att Kammaren, med ogillande af Utskottets motivering, lät bero vid det slut, hvartill Utskottet i utlåtandet kommit.

Nu har åter Herr Sälling, med hvilken Herrar J. E. Johansson och Alarik Fredenberg instämt, gjort framställning i ämnet. Hans vid inne-

varande års riksdag väckta motion (N:o 45), som jemväl hänvisats till Utskottet, innehåller det förslag, att Riksdagen måtte besluta sådant tilllägg eller förtydligande af konkurslagen, »att, sedan gode män eller sysslomän blifvit utsedde och öfvertagit konkursboets samtliga tillgångar, gäldenär skulle vara fri från så väl allt ansvar för sin afträdde egendom som ock från efterkraf för alla i konkursen bevakade fordringar till så stort belopp, som motsvaras af den afträdde egendomens värde efter dess realisering med afdrag af omkostnaderna för konkursboets förvaltning m. m.»; hvarjemte motionären öfverlemnadt till Lag-Utskottet att föreslå införande af nämnda stadgande antingen vid 50 § eller å annat lämpligt ställe i konkurslagen samt att formulera lagförslaget på det sätt, Utskottet funne lämpligast i det syfte, motionären angifvit.

Utan att ingå i pröfning af det särskilda rättsfall, som föranledt motionernas väckande, finner nuvarande Lag-Utskott det i hög grad obilligt samt icke förenligt med rättvisans fordringar, att gäldenär i konkurs skulle, sedan han till sina borgenärers förnöjande afträdt samtliga sina tillgångar, nödgas i förhållande till borgenärerne ansvara för den förlust, som vid dessa tillgångars förvaltning och deras förvandling i penningar samt medlens tillhandahållande för utdelning kan uppstå till följd af gode männens eller sysslomännens uppenbara vållande eller brottslighet. Konkurs är nemligen, enligt Utskottets åsigt, närmast jemförlig med utmätning af gäldenärs *alla* tillgångar för *alla* hans skulder. I olikhet med hvad förhållandet är, då utmätning verkställes för enskild borgenär, hvarvid exsekutionen ombesörjes af en statens tjänsteman under tjänstemannaansvar äfven i förhållande till gäldenären, är exsekutionen i konkurs öfverlemnadt åt borgenärerne sjelfva, under inseende i vissa delar af en utaf Rätten eller domaren förordnad Rättens Ombudsman, hvilken dock icke i sjelfva förvaltningen och utredningen af boet deltager samt följaktligen icke är därför ansvarig. Vid de konkurser, i hvilka borgenärernas antal är ringa och exempelvis inskränker sig till två eller tre, synes något hinder icke möta för dem att allesammans i egenkap af gode män och sysslomän personligen ombesörja konkursboets utredning och i sådant fall lär svårligen något tvifvel kunna uppstå derom, att de gemensamt äro gäldenären ansvarige för den förlust, som utaf ofvannämnda anledning kan uppstå, enär 66 § konkurslagen uttryckligen stadgar, att gode män eller sysslomän skola vårda konkursboets egendom och rätt som sin egen, eller gälda skadan. I de konkurser åter,

der borgenärernas antal är större, kunna icke samtliga borgenärerne lämpligen deltaga i konkursutredningen; de måste derfore till en början utse »två eller flere gode män, helst bofaste och dem, som sjelfve äro sakägare», samt sedermera på eller efter inställelsedagen i konkursen, sysslomän, så många som de efter boets beskaffenhet nödiga finna, att besörja alla de ärenden, som borgenärernes gemensamma rätt och bästa röra. Vid val af gode män, hvilka i regeln endast vidtaga förberedande åtgärder för konkursboets utredning, eger visserligen Rätten eller domaren att, när de tillstädeskomna borgenärerne äro få och ega ringa fordringar eller då konkursboets förvaltning ej kan de af dem utsedde gode män med säkerhet betros, utse annan skicklig eller vederhäftig man, eller flere, att i förvaltningen deltaga, men på valet af sysslomän har Rätten eller domaren, lika litet som gäldenären sjelf något inflytande. Valet är nemligen borgenärernas ensak. Rättsförhållandet till gäldenären blir detsamma, som om borgenärerna sjelfva ombesörjt konkursutredningen. Sysslomännen blifva *borgenärernas* ombud eller sysslomän och enligt de allmänna grunder, som enligt 18 kap. Handelsbalken gälla för hufvudmans ansvarighet för hvad sysslomän och ombudsman sysslat och uträttat, synes det böra vara borgenärerne, men icke gäldenären, som skola »svara till all skada» och skylla sig sjelfva, som vid valet af sysslomän sig ej bättre föresågo.

Äfven med antagande, att eganderätten till konkursboets tillgångar ej vid egendomens afträdande till borgenärers förnöjande å dessa öfvergår, hvilket antagande Utskottet ej vill bestrida, synes, enär frågan här icke gäller ersättning för skada, som förorsakats genom olycksfall, saken från lagstiftningssynpunkt böra så ordnas, att gäldenären icke ställas i ofördelaktigare ställning, än att han må njuta betalningsfrihet för så stor del af de i konkursen bevakade fordringarne, som visats kunna ur de afträdde tillgångarne gäldas och således icke nödgas två gånger betala samma del af gälden. Då emellertid det af motionären åberopade rättsfall synes Utskottet ådagalägga att den gällande lagstiftningen icke i sådant hänseende är tillfyllestgörande, och bibehållandet af en lag, hvars tillämpning sårar det allmänna rättsmedvetandet och icke tryggar den skuldsattes billiga anspråk, ej kan vara tillrådligt, äfven om flere dylika fall ej ännu inträffat, får Utskottet, enär frågan för sin tillfredsställande lösning erfordrar en ytterligare utredning, hvilken Kongl. Maj:t bäst är i tillfälle att låta verkställa, hemställa,

det Riksdagen ville uti underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t behagade låta utarbета och till Riksdagen framlägga förslag till sådan förändrad eller

förtydligad lagstiftning i ämnet, att det hufvudsakliga syftet med framställningen må vinnas.

Stockholm den 27 Mars 1882.

På Lag-Utskottets vägnar:

Axel Bergström.

Reservationer:

af Herr *Bergström*;

af Herr *Abergsson*, med hvilken Herrar *Lothigius* och *Levin* instämt:

»Då gäldenär, vare sig frivilligt eller på grund af borgenärs yrkande, afträder sin egendom till konkurs, innebär detta icke, att han öfverlåter eganderätten till det afträdda godset på borgenärerna, utan innefattar egendomsafträdelsern allenast, att hans gods sättes under den lagbestämda konkursförvaltningens vård, i ändamål att genom förvaltningens försorg få egendomen realiserad, den behållna köpeskillingen använd till borgenärernas förnöjande och möjligen blifvande öfverskott till gäldenären återställt.

»Gäldenären kommer härigenom till konkursförvaltaren i samma rättsförhållande som hvar och en annan, hvilken till en förvaltare anförtrött sin egendom. Om förvaltaren förskingrar egendomen eller vänder den sig till nytta, får egendomsegaren hålla sig till förvaltaren för utbekommande af ersättning. Skilnaden är den, att, då en egendomsegare i allmänhet är berättigad att sjelf till förvaltare utse den person, för hvilken han har förtroende, så måste en i konkurstillstånd försatt gäldenär underkasta sig att öfverlemna egendomen åt den förvaltare, som enligt statens lagar bör omhänderhafva sådan förvaltning.

»Då borgenärernas rätt, lika mycket som gäldenärens, är beroende af denna förvaltning, kan lagen icke öfverlemna åt gäldenären att välja förvaltare, utan måste saken ordnas till alla rättsegandes säkerhet. För vinnande af detta mål kan antingen staten genom någon af sina organ öfvertaga egendomens förvaltning, eller de afträdda tillgångarne öfverlemnas till ett förvaltningsråd, hvori såväl gäldenären som borgenärerna, hvar för sig, invälja medlemmar, eller ock, såsom i den svenska konkurs-

lagen skett, förvaltningen anförtros åt personer, utsedde af borgenärerne, under tillsyn af en genom domstolens försorg tillsatt ombudsman och under öfverinseende af domstolen, med rättighet lika väl för gäldenären som för borgenärerne att utöfva kontroll öfver förvaltningen (64 och 65 §§ Konkurslagen) och fordra redovisning därför (124 § samma lag).

»Men huru denna sak än må vara ordnad, böra lagbestämmelserna angående konkursförvaltningens organisation icke inverka på frågan om förvaltarens rättsliga förhållande till gäldenären. Det bör alltid vara förvaltaren, som för sina åtgärder står i ansvar till den person, af hvilken han mottagit egendomen till förvaltning, och ett sådant ansvar kan icke åläggas borgenärerna, hvilka icke i sin berörda egenskap taga omedelbar befattning med egendomen, icke öfver förvaltningen ega vidsträcktare tillsyn och kontroll, än som tillkommer gäldenären sjelf, och icke kunna anses hafva genom begagnande af den lagbestämda formen för förvaltarens tillsättande iklädt sig ett ansvar, som, efter allmänna rättsgrunder, icke åligger dem.

»Då borgenärerna således icke kunna anses vara gäldenären ansvarige för den brist i afträdda egendomens värde, som, utan deras vållande, uppkommit genom konkursförvaltarens före utdelningsförslagets framläggande vidtagna åtgärder, kan gäldenären icke heller mot borgenärerna ega grundadt anspråk att få å gälden afräkna ett mot nämnda brist svarande belopp.

»Om det af motionären omförmälda enstaka fall, eller att en sysselman förskingrat konkursboets samtliga tillgångar och derefter ur landet afvikit, skulle anses innefatta tillräcklig anledning till en lagförändring, måste man, då konkursförvaltningens uppgift bör vara att, lika mycket i borgenärernas som i gäldenärens intresse, vårda den afträdda egendomen, vara betänkt på att ändra lagen, icke på det sätt motionären föreslagit, eller så att förluster, uppkomna genom konkursförvaltarens förfarande, skulle uteslutande drabba den ena parten, eller borgenärerna, utan snarare sålunda att man, genom förändrade bestämmelser i afseende å konkursförvaltningens organisation eller skärpta föreskrifter rörande förvaltningen och kontrollen derå, sökte förekomma förlust såväl för borgenärerne som för gäldenären, i hvilket syfte något förslag likväl icke blifvit hos Riksdagen framställt.

»På dessa grunder hemställer jag, att Herr Sällings motion icke måtte vinna Riksdagens bifall.»
